

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Студії з сучасної теоретичної соціології

для здобувачів освітньо-наукового ступеню доктор філософії

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 «Соціологія»
рівень вищої освіти	третій
освітньо-наукова програма	«Соціологія»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	очна, заочна
Навчальний рік	2023/2024
Рік навчання	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Володимир СУДАКОВ, Віктор СТЕПАНЕНКО

Розробник(и):

Володимир СУДАКОВ – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії соціології

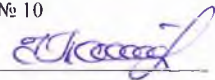
ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

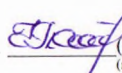
Володимир СУДАКОВ
Протокол № 19 від «28» серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

Пролонговано: на 2024/2025 н.р.

 «31» 08 2024.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

1. Мета дисципліни - формування системи сучасних соціологічних знань, необхідних для самостійного проведення наукового дослідження, обґрунтування наукової проблеми та ступеня її розробленості і актуальності, теоретико-методологічних засад дослідження, здійснення коректного теоретичного узагальнення результатів дослідження.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Знати історію розвитку світової та української соціології.
2. Знати та вміти критично оцінювати евристичний потенціал класичних та посткласичних соціологічних парадигм.
3. Володіти навичками критичного аналізу та роботи з англomовною науковою літературою.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна спрямована на поглиблення і систематизацію знання аспірантів про сучасні тенденції розвитку соціологічного пізнання в його предметному і теоретико-методологічному аспектах дослідницьких позицій стосовно типології та специфіки соціальних взаємодій та комунікацій. Особлива увага при вивченні дисципліни надається розгляду основних онтологічних стимулів сучасної трансформації теоретичного базису та предметного поля соціології, змісту її пізнавальних та практичних функцій; сучасним тенденціям концептуальної диференціації соціологічного знання; змісту новітніх пізнавальних стратегій аналізу онтологічної специфіки суспільного життя, соціальних взаємодій та комунікацій. Опанування дисципліни сприятиме формуванню у аспірантів цілісної картини повітряних тематичних і теоретичних стратегій в соціології та вміння здійснювати їх обґрунтований вибір для проведення самостійного наукового дослідження.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Поглиблення розуміння аспірантами сучасних тематичних і теоретичних стратегій соціологічного пізнання, когнітивних орієнтацій сучасної соціології;
- Розвиток вмінь конструювати теоретично-спрямоване соціологічне дослідження та практично застосовувати теорії при плануванні дисертаційної роботи.
- Формування вмінь застосовувати теорії та здійснювати теоретичні узагальнення результатів емпіричних досліджень і досліджень, спрямованих даними;
- Розвиток вміння написання наукових текстів різного жанру (тези наукової доповіді, наукова стаття, проект наукового дослідження, дисертація).

Це спрямовано на формування компетентностей:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ФК5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері соціології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології викладання і навчання)	Методи оцінювання та порогові критерії оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код Результат навчання			
1.1 Розуміти сучасні тематичні та теоретичні стратегії соціологічного пізнання в світовій соціології	Лекція-дискусія, каскадна дискусія, мозковий штурм	Участь у дискусії; аналітичний огляд, рецензія	15
2.1 Оцінювати та обґрунтовувати теоретичну базу наукового дослідження, зокрема, для своєї дисертаційної роботи	Кейс-метод, науково-дослід. метод	Аналітичний огляд, фрагмент тексту дисертації	15
2.2 Обґрунтовувати наукову проблему та аналітично визначати стан її наукової розробленості	Практичне заняття, самостійна робота, наук.-дослідн. метод	Фрагмент тексту дисертації; презентація; участь у дискусії	20

2.3 Створювати теоретичні моделі в соціологічному дослідженні	Лекція, практичне, самостійна робота	Фрагмент тексту дисертації; участь у дискусії	20
3.1 Створювати наукові тексти в жанрі проекту наукового дослідження, тез наукової доповіді, наукової статті	Практичне заняття, самостійна робота	Тези наукової доповіді; дизайн наукової статті; презентація	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	2.1	2.2	2.3	3.1
Програмні результати навчання (назва)					
ПРН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з соціології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері соціології та/або здійснення інновацій.	+	+	+	+	
ПРН5. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з соціології та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики.			+	+	+
ПРН6. Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і доробок інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної наукової проблеми.		+	+		+
ПРН9. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері соціології та у викладацькій практиці	+		+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання здобувачів:

- семестрове оцінювання:

1. Участь у дискусіях - на заняттях будуть запропоновані форми індивідуальної та групової роботи за різними завданнями з аналізу прочитаних матеріалів, аналізу кейсу та обґрунтування засад власного дослідження, ПРН.1., ПРН2.2, ПРН2.3 (10 балів max/ 6 балів min)
2. Творчі завдання з підготовки аналітичного огляду стратегій, рецензії щодо їх пізнавальних можливостей ПРН.1., ПРН2.1. (10 балів max/ 6 балів min)
3. Фрагмент тексту дисертації з обґрунтуванням наукової проблеми та аналітичного огляду її розробленості; його презентація ПРН.1., ПРН2.1. ПРН2.2, ПРН2.3 (20 балів max/12 балів min)
4. Тези наукової доповіді за результатами дисертаційного дослідження та їх презентація ПРН2.1., ПРН2.2, ПРН2.3, ПРН3.1. (10 балів max/ 6 балів min)
5. Дизайн наукової статті за результатами дисертаційного дослідження та його презентація ПРН3. 1. (10 балів max/ 6 балів min)

- підсумкове оцінювання: письмовий іспит - 40 балів (ПРН.1, ПРН2.2). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту - 24 бали.

- умови допуску до підсумкового іспиту: Для здобувачів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 36 балів для одержання допуску до іспиту мають обов'язково подати письмові роботи – відпрацювання практичних занять з кожної пропущеної теми дисципліни та підсумкову проектну роботу.

7.2 Організація оцінювання:

1. Участь у дискусіях -1-7 тем;
2. Творчі аналітичні завдання (аналітичний огляд, рецензія) 1, 3, 4 теми;
3. Фрагмент тексту дисертації, його презентація - 5 тема;
4. Тези наукової доповіді, їх презентація - 6 тема;
5. Дизайн наукової статті, його презентація - 7 тема.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних і практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Консультації
1. Епістемологічні виклики та концептуальна динаміка розвитку сучасної теоретичної соціології					
1.	Соціологія як інноваційна галузь суспільствознавства та когнітивні стимули її теоретичного розвитку в контексті новітніх соціальних змін	2	4	12	-
2.	Теоретичні проблеми дослідження епістемологічних тенденцій розвитку новітньої соціології: пізнавальна специфіка, концептуальна диференціація, тематична єдність та теоретичний синтез	-	4	15	-
3.	Практична робота 1. Обґрунтування наукової проблеми і теоретичних засад її соціологічного дослідження (за темою дисертації)	-	2	18	-
2. Основні напрямки тематичного розвитку теоретичної соціології у XXI столітті					
4.	Тематичні стратегії соціологічних досліджень у XXI столітті	2	2	4	-
5.	Позитивна і негативна евристика сучасних теоретичних стратегій соціологічного дослідження	-	4	5	-
6.	Практична робота 2. Підготовка тез наукової доповіді за темою дисертації	-	4	18	-
7.	Практична робота 3. Розробка дизайну наукової статті за темою дисертації	-	4	18	2
ВСЬОГО		4	24	90	2

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 4 год.

Практичні заняття – 24 год.

Самостійна робота – 90 год.

Консультації – 2 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Бакіров В. Соціологія в Україні// Сучасний стан і перспективи розвитку соціології в Україні та в Європі. Матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної. - К.: Ін-т соціології НАНУ, 2008. - С. 20-24.
2. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. – К.: Вид-дм «Києво-Могилянська академія», 2008. – Розд 1-3.
3. Голіков О.С. Фабрикація порядку, Знання в конструюванні соціального: монографія. - Харків, 2018 –С.20-38; 304-334.
4. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Щермет І.І.Європейська теоретична соціологія хх-ХХІ стліття : навчальний посібник. 2-е вид.- Х.:ХПУ імені В.Н Каразіна, 2013. – С.4-35.

5. Куценко О. Соціологія: рольова модель на шляху між екстримами (дороговкази XIX Світового конгресу соціологів) // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2019. - №4. - С. 147-157.
6. Куценко О. Українська соціологія в європейському контексті // Сучасний стан і перспективи розвитку соціології в Україні та в Європі. Матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної. - : Ін-т соціології НАНУ, 2008. - С. 25-46.
7. Маффесолі М. Час племен. Занепад індивідуалізму у постмодерному суспільстві. - К.: Вид-дм «Києво-Могилянська академія», 2018. - С.70-144.
8. Мельников А. Екзистенціальна соціологія. К.: Ліра-К, 2022. (Розділ І).
9. Норт Д., Волліс Дж., Вайнгест Б. Насилля та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії/ Пер. з англ. Т.Цимбал - К., 2017. - С.21-50.
10. Савельєв Ю.Б. Багатовимірна сучасність: соціальне включення в оцінці суспільного розвитку: монографія. - К., 2017. - С.35-109.
11. Сапелкіна О.В., Чепурко Г.І Емпірична соціологія. Курс лекцій. - К., 2018, С.8-22.
12. Смелзер Н. Проблеми соціології. Георг-Зімерлевські лекції, 1995/ Пер. з англ. В.Дмитрук. - Львів, 2003.- С. 9-78.
13. Судаков В.І. Тенденції епістемологічного розвитку сучасної соціології та концептуальні суперечності систематизації соціологічного знання// Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2018. - №3-4 (38-39). - С.5-14.
14. Судаков В.І. Інноваційні когнітивні стимули концептуальної реорганізації соціологічного пізнання// Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2019. - №1-2 (40-41). - С.4-13.
15. Судаков В.І. Проблема ідентифікації повільних соціальних змін в соціологічних теоріях глобалізації // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2019. - №3 (42). - С.4-10.
16. Судаков В.І. Теоретичний синтез в соціології як рефлексивний процес та логіко-гносеологічна процедура// Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2019. - №4 (43). - С.4-12.
17. Танчер В. Виклики соціології XXI століття: глобалізація, посткласицизм, постмодернізм// Соціологічна теорія: традиція та сучасність: Навчальний посібник/ За ред. А.Ручки. - К., 2007. - С. 50-69.
18. Уоллес К. Європейська соціологія // Сучасний стан і перспективи розвитку соціології в Україні та в Європі. Матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної. - К.: Ін-т соціології НАНУ, 2008. - С. 15-19.
19. Черніш Н. Стан сучасного загальносоціологічного теоретизування// Український соціум. - 2018.- № 1.- С. 19-35.
20. Штомпка П. Десять тез про статус соціології в нерівному світі// Вісник Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка. - 2012. - № 3. - С.8-9.
21. Штомпка П. Соціологія. Аналіз сучасного суспільства. -Львів: Вид. Колір ПРО, 2020. - С. 21-49.
22. Ballard Ch. Sociology as Humanist and Scientific Discipline// The Student's Companion to Sociology. - New York, 1997. - P. 89-94.
23. Hanafi, Sari (2019). Global Sociology - Toward New Directions. Global Dialogue. Magazine of the International Sociological Association. - Volume 9, Issue 1.
24. Latour Br. Reassembling the Social. An Introduction to Actor-Network Theory/.- Oxford: Oxford univ. press, 2015 - P.21-120.
25. Michel Wieviorka. The Dilemmas of Sociological Intervention. URL: https://www.youtube.com/watch?v=mbt_e_r-30U
26. Turner J. Founders and Classics. A Cannon in Motion // The Student's Companion to Sociology. - New York, 1997. - P. 70-77.
27. Turner J. Theoretical Principles in Sociology. Vol.1. - New York, 2010 - pp. 16-27.
2. Lyon, David. The Culture of Surveillance: Watching as a Way of Life. - Publisher: Polity, 2018. - 172p.
3. Salvatore, Armando (2016), The Sociology of Islam: Knowledge, Power and Civility. - Wiley Blackwell: Oxford. - 342 p.
4. Дерлуг'ян Г. Соціальна еволюція людства: західний і радянський модернізаційні досвіди// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2018. - № 2. - С. 165-184.
5. Нотатки з III Конгресу САУ // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2018. - № 1. - С.199-207.
6. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір. - К.: Ін-т соціології НАН України, 2017. - 198 с.
7. Танчер В. Актуальні проблеми соціологічної науки// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2014. -№ 2. -С. 180-189.
8. Тарасенко В. Соціологія на шляху до нової якості - інтелектуального глобалізму// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2012. - № 4. - С.215-222.
9. Черніш Н. Соціологія сьогодення: тенденції та перспективи розвитку// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2017. - № 4. - С. 5-21.

10. Додаткові ресурси:

1. Інститут соціології НАНУ <https://isnasu.org.ua/institute/institute.php>
2. Соціологічна асоціація України <https://sau.in.ua/>
3. American Sociological Association <http://www.asanet.org/>
4. European Sociological Association <http://www.europeansociology.org/>
5. International Sociological Association <http://www.isa-sociology.org/>

Додаткова:

1. Alatas, Syed Farid & Vineeta Sinha (2017). Sociological Theory Beyond the Canon. - Palgrave Macmillan, London. - 391 p.